

Raziskujem preteklost 7: samostojni delovni zvezek

1. DEL: poglavje 1

Kaj že znam

1.
Zgodovina; pomožne zgodovinske vede; zgodovinski viri; arheologija; muzeji; arhivi; galerije
2.
Materialni vir/muzej
Pisni vir/arhiv
Avdio-vizualni vir/arhiv
Ustni vir/se ohranja ustno (zapise o ustnih virih pa hranijo muzeji in arhivi)
3.
a) 6. desetletje, 19. stoletje, 2. tisočletje
b) 1917
c) 72 let
4.
39. tisočletje pr. Kr.; 380. Stoletje pr. Kr.
4. tisočletje pr. Kr.; 33. Stoletje pr. Kr.
1. tisočletje; 1. stoletje
2. tisočletje; 16. stoletje
2. tisočletje; 20. stoletje
3. tisočletje; 21. stoletje
5.
PRAZGODOVINA: od 3,5 milijonov let pr. Kr. do 4000 pr. Kr.
STARI VEK: od 4000 pr. Kr. do 476 po Kr.
SREDNJI VEK: od 476 do 1492
NOVI VEK: od 1492 do 1900
MODERNA DOBA (atomska doba, sodobnost): od 1900 dalje
6.
Zgodovina dogodkov iz preteklosti ne le opisuje, ampak jih med seboj povezuje, ugotavlja njihove vzroke in posledice. Ker ima vsaka človeška dejavnost svoje korenine v preteklosti, lahko rečemo, da če želimo razumeti sedanost, moramo poznati preteklost.

Kako je potekal razvoj v kameni dobi

Dolga kamena doba

1.
lov na živali, prva piščal, grobo obdelan kamen, skrb za ogenj
2.
a) kamna, lesa, kosti
b) v naravi
c) Ker je bil kamen pglavitni material, iz katerega so izdelovali orodje in orožje.

3.
Ogrevanje v mrzlih dneh in nočeh,
kuhanje in pečenje hrane,
zaščito pred divjimi živalmi,
svetlobo v večernem času,
izdelavo/pripravo lesenih pripomočkov za lov.

Homo sapiens – rojstvo modernega človeka

4.
a)
Avstralopitek – Afrika
Spretni človek – Afrika
Pokončni človek – Afrika, Evropa
Homo sapiens – Afrika, nato vse celine
Neandertalec – Evropa
Sodobni človek – Afrika, Bližnji vzhod, vse celine

b)
Z razvojem se je povečala prostornina človeških možganov. Človek je postajal vse bolj misleče bitje, sposobno razmišljanja in preudarnega ravnanja.

5.
Vir priča o skrbi za šibke, značilni za neandertalca; priča torej o sposobnostih čustvovanja in usmiljenja.

6.
V določenih stvareh sta si bila podobna: v pokončni drži ter pri uporabi orodja in orožja. V drugih pa različna: neandertalec je bil bolj čokat, imel je skromnejša oblačila.

7. a)

Velika sprememba v mlajši kameni dobi

8.
Čas: 6000–3500 pr. Kr.
Človek postane poljedelec. Oblika poljedelstva, ki jo imenujemo požigalništvo. Uveljavila se je stalna naselitev, nastale so prve vasi. Začela se je živinoreja.

Življenje lovcev in nabiralcev

9.

	MOŠKI	ŽENSKE
Izdelava orodja in orožja	X	
Priprava živalskih kož		X
Lov	X	
Skrb za otroke in starejše		X
Nabiranje sadežev		X
Pripravljanje hrane in varovanje ognja		X
Postavljanje šotorov	X	

Dosežki v razvoju tehnike

10.

Individualna rešitev.

11.

Individualna rešitev; npr. osti, rezilo, harpuna, trnek, igle ...

Življenje poljedelcev

12.

Individualna rešitev.

13.

Oblikovale so se nove skupnosti, imenovane rodovi.

Več rodov se je povezalo v pleme, ki ga je vodil plemenski poglavar.

Za obdelovanje zemlje so dolgo uporabljali ralo, mnogo pozneje pa tudi plug.

Ljudje so v različnih delih sveta gojili različne kulture, na primer pšenico, ječmen in druga žita.

Prebivalstvo je začelo naraščati.

Nastala so prva mesta.

Nastale so prve obrti.

Kakšno je bilo življenje v dobi kovin

Živahne dobe kovin

1.

	X	X
--	---	---

2.

Oklep, ščitniki, bodala, sponke.

3.

1.	2.	3.	4.
sponka	ralo	konica kopja	posoda
kovač	kovač	kovač	lončar
razne prireditve	obdelovanje polj	vojskovanje	priprava hrane

4.

Družba se je razslojila in postala bolj organizirana.

Menjalna trgovina

5.

Od kmetov so kupili: volno, žito, kože; od obrtnikov so odkupili: orodje, orožje, nakit, blago.

Razdelitev družbe na sloje

6.

Posamezne družine so si pridobile zemljo.

Obdelovale so jo s svojim orodjem in le zase.

Družinsko premoženje se je prenašalo na potomce.

Prazgodovina na Slovenskem

Kamena doba na Slovenskem

1.
  - a) prazgodovinska šivanka
  - b) iz kosti
  - c) da so znali izdelati ostre predmete, da so šivali kože

2.

Najdišča starejše kamene dobe: Betalov spodmol, jama Divje babe, Potočka zijalka, Nevlje pri Kamniku

Najdišča mlajše kamene dobe: Drulovka pri Kranju Ajdovska jama na Dolenjskem, Ptuj

3.
  - a) Neandertalec.
  - b) Iz kosti.
  - c) Domnevno jih je vdolbel.

Č) Da je bil duhovno bitje, saj je ustvarjal glasbo.

Kovinske dobe na Slovenskem

4.
  - a) Na obali jezera.
  - b) Iz lesa.
  - c) V bližnji okolici.

5.

Najdišče bakrene dobe: Ljubljansko barje; nastalo ob jezeru, ki je takrat pokrivalo območje današnjega barja.

6.

Najdišča železne dobe: Bled, Vir pri Stični, Most na Soči, Vače, Novo mesto, Rifnik, Mokronog, Kranj. Največ jih je na Dolenjskem.

Železnodobni ljudje so na današnjem slovenskem ozemlju pridobivali odlično ŽELEZOVO rudo. Živeli so v naseljih, obdanih z OBZIDJEM in imenovanih GRADIŠČA. Okoli leta 300 pr. Kr. so se na to ozemlje naselili KELTI.

Dosežki v umetnosti in duhovni svet

Prazgodovinska umetnost

1.

Individualna rešitev.

2.
  - a) odtise rok, živali
  - b) rdeča, črna, bela
  - c) Želeli so svojim potomcem zapustiti nekakšen znak, pričevanje/spomin o svojem obstoju.

3.

Prizor lova, boksarski dvoboj, živali.

Duhovni svet

4.

Umetnost se je pojavila s sodobno mislečim človekom. Umetniške upodobitve so nastale iz umetniškega navdiha ali z namenom, da se ohrani spomin na ljudi ali dogodke. Prvi umetniški izdelki v zgodovini človeštva so bili okraski, na primer ogrlice iz školjk, zob in krempljev živali. Prva umetniška dela v zgodovini človeštva so bile jamske slike, odkrite v različnih delih sveta. V železni dobi se je na prostoru severno od Jadranskega morja (od Italije do Avstrije in Slovenije) uveljavilo okraševanje bronastih veder ali situl, kar imenujemo situlska umetnost. Verovanje se je začelo s pojavom mislečega človeka. Prvi ljudje so se bali naravnih pojavov (strele, groma, ognja ...), saj jih niso znali razložiti. Verjeli so, da v vseh živih bitjih, pa tudi v predmetih, prebivajo duhovi.

PONOVIMO

Prazgodovina:

→ kamena doba: starejša, srednja, mlajša;

→ kovinske dobe: bakrena, bronasta, železna.

ZNAČILNOSTI ŽIVLJENJA V PRAZGODOVINI					
OBDOBJE	ČAS TRAJANJA	SKUPNOSTI, V KATERIH SO ŽIVELI	BIVALIŠČA	NAČIN PREŽIVLJANJA	IZNAJDBE
STAREJŠA KAMENA DOBA	3,5 milijona pr. Kr. do 10.000 pr. Kr.	horde	jame, skalni previsi, šotori	lov, nabiralništvo	ogenj, obdelava kamna, lesa in kosti
MLAJŠA KAMENA DOBA	od 6000 pr. Kr. do 3500 pr. Kr.	vasi	prazgodovinske hiše	poljedelstvo, živinoreja	ralo, plug, kolo
DOBE KOVIN	Od 3500 pr. Kr. do 200 pr. Kr.	vasi, mesta	hiše	poljedelstvo, živinoreja, obrtništvo, trgovina	topljenje rude, denar

RAZVOJ ČLOVEKA	
	ZNAČILNOST POSAMEZNE VRSTE, KI JO JE LOČILA

